

**inzerát
na dům,
ve kterém
už nechci
bydlet**

mladá fronta

bohumił

hrabal

Bohumil Hrabal

**Inzerát na dům,
ve kterém už nechci bydlet**

*Mlékárna by mohla prodávat i za tmy
Začít sama žít je víc než narození
Je možno chápat nevíru
jako nerozlišující pozornost
Ostatně inzeruji dům ve kterém nechci bydlet
Viola Fischerová*

kafkárna

Každé ráno vchází po špičkách do mého pokoje můj bytný, slyším jeho kroky. A pokoj je tak dlouhý, že by se k mé posteli ode dveří mohlo jezdit na bicyklu. Můj bytný se naklání nade mnou, otáčí se a komusi do dveří dává znamení a říká:

„Pan Kafka je tady.“

A třikrát píchá do vzduchu prstem a pak zase odchází a pomalu jde ke dveřím, kde mu moje bytná předává plechový tác s rohlíkem a hrnkem kafe a můj bytný mi to přináší, a že se mu třesou ruce, ten hrnek jektá na podnose. Někdy si tak myslívám po takovém probuzení, co kdyby ten můj bytný prohlásil, když mě takhle budí, že tam nejsem. Hrozně bych se polekal, protože tohleto ohlašování se mnou dělají už několik roků, na památku prvního týdne, kdy mi každý den nesli snídani a já jsem v posteli nebyl.

Tenkrát pršelo jako v třetihorách. Řeka vlekla vodu stále v tomtéž rytmu a já jsem v tom ustavičném dešti stál a nevěděl, zda mám ukazovákem zaklepat, nebo odejít. Generálské listy štěbetaly v korunách stromů, několik lamp se prodíralo proutím a v pootevřených dveřích do pokoje se vysvlékalo tělo ke spánku nebo k lásce. Noční svítilnička hnala k ztroskotání stín na emailových dveřích. A já jsem se ptal, byl původ stínu sám, či byl tam s někým? Chvěl jsem se tenkrát, protože za noci studeně prší a šlápoty se v blátivém lijavci ztrácejí. Avšak dobré je bydlit v úzkosti a strachem slyšet zuby, dobré je přivádět život do zkázy a ráno nanovo začít. Také je dobré loučit se navždycky a chválit neštěstí jak chytrák Job. Tenkrát jsem však v tom ustavičném dešti stál a nevěděl, zda mám zaklepat, nebo odejít, protože jsem neměl odvahu vypíchnout si žárlivé oko v mozku. Modlil jsem se, noci deštivá, nenechávej mne zde stát, ó noci deštivá, nenechávej mne zde napospas banálních krás, nech mne aspoň klečet v blátě a dívat se na zamčený dům. Ráno jsem se potom zeptal: „Poldinko, máte mě ještě ráda?“

Odpověděla: „Máte mě ještě rád?“ Podruhé, až se probudím, zeptám se: „Papeži, spíš?“ Jednou se třeba zrcátko, které nastavím jejím ústům, jednou se neomžít.

Teď procházím Ungeltem, dívám se na Jakubský chrám, kde císař Karel měl svatbu. Na rohu Malé Štupartské dostal můj bytný fac-ku, ne proto, že byl detektivem mravnostní policie, ale že odtrhával od sebe dva opilé chlapy. Tam v Ungeltě je baráček, kde jsem jeden čas bydlil v podkroví, ale přes můj pokojík chodil do svého pokoje slepý harmonikář. Tuze rád bych věděl, jak císař Karel miloval tu princeznu, co rovnala podkovy a stáčela cínové tácy do kornoutku v prstech. Rád bych to věděl a dívám se na loubí, kudy chodila markýza della Strade, která prý měla tak hebkou kůži, že když pila červené víno, jako by to víno lila do skleněné trubičky.

A vcházím do domu, kde bydlím. Za starých časů se v Týnském chrámě utrhł zvonící zvon, proletěl vzduchem, pak prejazdovou střechou, pak prorazil strop a propadl se do pokoje, kde bydlím. Bytná je opřena o zadumané okno, záclony vlají a neviditelný svět okřívá. Vykláním se z okna ve třetím patře, kamenná stěna Týnského chrámu je skoro na dosah ruky. A bytná na mě spouští asparágus svých rusých vlasů a je z ní cítit vůně borůvkového vína. Dívám se na Matku Boží, která je přicementovaná ke zdi a která je přísná jak markrabí Gero. Chodci jdou podle radnice a zdraví neznámého vojína.

„Víte co?“ šeptá za mnou bytná, „pojd'te a dáme si jen takovou malinkou přátelskou hubičku. No tak, pane Kafka!“

Povídám: „Nezlobte se, milostpaní, ale já jsem tý mý věrnej.“ „No jo!“ zasyčela, „ale na chlastání a lajdání, to jste pašák.“ Řekla a vyběhla a uskřípla za sebou vůni borůvkového vína. Záclony jsou vyduté, pak zase zvolna klesají a nanovo tisíce kolibříků bere ten organtýn do zobáčků jak královskou vlečku a opět se ty záclony vydouvají průvanem. Někde v našem baráku kdosi hraje na klavír „Malou školu zběhlosti“, pod oknem stojí roztrhaný člo-

věk a jeho obličej je zrovna tak pomačkaný jako jeho vulkánový kufr. Po zdích chrámu stéká rtuť. Opuchlé sovy a paviáni usnuli na římsách.

„Dovoluji si nabídnout zubní kartáčky.“

„Ale ne, to není možné.“

„Až z Francie, ano, nylon, dvě stě padesát osm korun tucet.“

„Ne, ne, ne, to není možné.“

„Příliš drahé? Tak prosím, ale krásně si klienti zatančí na parketách leštěných naším výrobkem, pane asistente.“

„Proto tak naříkala!“

„A jako novinku vám mohu prozradit, že máme na skladě kartáčky na dětské vlásy. Mohu poznamenat?“

„Ano, ale nemohu ji nikdy opustit.“

„Prosím, je to devizová surovina.“

„Celej tvůj barák zasypu květinami a kletbou.“

„A mohl bych poskytnout dvě procenta skonta při hotovém placení.“

„Zboží bych poslal franko, bylo by tady příští týden. A tohle? To je preperát, který vyrábí firma Hřivnáč a spol. Ano, ten, co se oběsil. A proč? To nevím. To byste mi musel laskavě napřed říct, proč u nás zešílel okresní soudce a proč se ohledávač mrtvol usmál. Vždyť stačí trošku silněji utáhnout kravatu a optat se svého stínu: Nakolik, bratře, žiješ?“

Vyskakují z postele a vykláním se z okna do ulice jak do studny. Blondatá hlava ženy si tam dává hubičky s mladíčkem, polibky jako rány bičem. A průvan to nese nahoru až k mé posteli.

„Neucukávej, to už mě nemáš ani trošku rád?“ žadoní blondýnka a bubliny ticha stoupají k měsíci, který cvičí na hrazdě noci, skrz troje zdi slyším chrápání kuchaře, se kterým jsem bydlil. Musel jsem si kupovat každý den měkký chléb, jinak bych neusnul. Tak ten kuchař dovede chrápat, že jsem si musel dávat do uší měkké tampony chleba, vždycky se na noc zazdíť. Teď ta blondýnka

s něhou uléhá na hromadu písku vedle chrámu a mládenečka strhává na sebe. Několik zavápněných obručí se přes milence kuláčí, rachotí zednické harampádí, ale oni neslyší. Bílá obruč se kutálí uličkou jak měsíc v úplňku. Matka Boží má přicementované ruce, nemůže ani zaclonit synáčkovi oči.

Pak bar Figaro, Pavouk, Chapeau Rouge, Romania i Magnet zavírají. Někdo za rohem zvrací, na rohu Staroměstského rynku křičí jeden občan:

„Pane, já jsem Čechoslovák!“

A druhý mu dává facku a říká: „Nu, a co má bejt?“

Zpod loubí vykukuje ženská, z nosu jí teče krev, jako by taky před chvílí tvrdila zlému občanovi: Pane, já jsem Čechoslovačka! A uprostřed náměstí tahá pán v černém krásnou dámu v květovaných šatech, tahá ji louží a žaluje nebi: „To jsem si vzal pěknou děvku!“

A dáma mu objímá nohy, ale muž v černém ji odkopává od sebe a ona uléhá do té louže, celá se tam schoulila jako fotografie do oválného rámu a vlasy jí plavou po špinavé hládi jak chalupy. Teď teprve je muž ve společenských šatech spokojen. Pokleká do vody, stáčí ty mokré vlasy v houžev, otáčí si obličej té uplakané ženy a prstem objíždí ty milované rysy, pak jí pomáhá na nohy, zavěšují se do sebe, líbají se a odcházejí volným krokem jak svatá rodina. Odcházejí na ryneček, kde se U prince regenta ten černý muž rozmáchne, jako by vytahoval šavli, a volá prázdnému náměstí: „Duch zvítězil nad hmotou.“

Pak přejela tramvaj s několika oběšenci, kteří visí za ruce, jakýsi chodec upadl a chtěl zapálit dlažbu. Nad městem teď stojí rozkročený neviditelný býk a je z něho vidět toliko růžové varle.

Někdy už dopoledne jdu do Kotců. Na rohu si kupuji planety na všechny měsíce, prodavačkám tkalounů tečou barevné pentle z nosu, když je měří loktem, bylinářkám každý den vyraší z teme-

ne slunečník. Často se z těch nor v Kotcích vypotácejí stařenky, tváře mají zjizvené znameními zvěrokruhu a místo očí dva kousky levhartí kůže. Vynášejí na světlo bláznivé zbytečnosti. Jedna prodává zelené růže z peříček, admirálský meč a knoflíky k harmonice, druhá nabízí vojenské trenýrky a plátěná vědra a vycpanou opici. Na Uhelném trhu mají prodavačky v klokaních kapsách tulipány všech barev. Ve výkladních skříních v Rytířské se lísají holoubci pod krčkem, andulky poletují v klecích jak básnická přirovnání. Několik kanadských křečků pracuje ke svobodě ve vysokém komínu akvária. Jednou jsem se za tři sta korun stal na chvíli světcem. Skoupil jsem všechny stehlíky a z vlastní ruky jsem jim dal svobodu. Jejej, ten pocit, když z dlaně vám vzlítá ustrašený ptáček! A pak jdu do tržnice, kde babičky prodávají na talířcích sedlou krev. Páchne to tu novorozeňaty, promočenými strožoky, octem a konopím. Z nákladního auta pořád stahují podříznutá jehňata. Je to zvláštní, že velké svátky odnesou zvířátka. Vánoce ryby, Velikonoce kůzlata a jehňata. Myslím na domácí porážku vepře, kterého jsme špatně píchli, a on se zaryl pod hnůj a raději se utopil v močůvce, než by znovu uviděl řezníka s nožem v ruce.

Pak pospíchám, ale je to zbytečné. Pivo, které jsem koupil, zvětřalo. V kanceláři bratří Zinnerů, kde je hraček na pět pater, skladník se třese zlostí a povídá:

„Hele, Plaváčku, my jsme tě poslali pro pivo, a ne pro živou vodu! To je doba, to je doba!“

A manipulant přisolil:

„A kdy ti, Kafko, zase umře strýc Adolf, kterej ti umírá na pokračování?“

„Co nevidět,“ povídám a беру faktury a celý den pak odškrtávám a přepočítávám dva vagony dětských hraček.

Pěšák s puškou, voják s lodčkou, voják s přilbou, důstojník v kroku, generál v plášti, bubeník, trubač, lesní roh, velký buben, voják ležící s puškou, dělostřelec s vytěrákem, důstojník stojící s mapou...

Odškrťávám ty figurky a myslím, jak si mě pořád pletou, z domova už jsem tolik let, ale jak je někde nazvraceno nebo někdo řve v noci, hned k nám přiletí sousedi a nadávají matce, ten váš syčák zase v noci řval, to mu to tak chutná?

Měřič vzdáleností, telefonista píšící, motocyklista, raněný ležící, dva ošetřovatelé, lékař v bílém plášti, sanitní pes, voják ležící s cigarety, dragoun na koni...

Umírala u Marysků teta a ráno přiběhla k matce paní Marysková a nadávala, že jsem v noci u nich zamlátil na vokno a tetka před smrtí mohla dostat psotník, jak se lekla, že jsem to určitě byl já, vyběhla za mnou a slyšela můj příšerný chechtot... ač už tolik let nejsem doma.

Kráva pasoucí se, kráva bučící, tele stojící, hříbě se pasoucí, selata, kočka stojící s mašlí, slepice zobající, mladší tygři, hye-na skvrnitá, medvěd zpříma stojící, americký buvol, lední medvěd mládě, opice škrabající se...

Dívám se, jak je zvěrolékař skloněn nad nemocným dobytčetem, jak účetnímu říká, že předepíše vodičku, ale na mě si ten doktor houkl, abych hned přišel a vzal štěteček a takhle to mezi paznehty vtíral. A potom mi kladl na srdce, abych si vzal topůrko a otevřel volovi hubu a takhle mu vytíral tlamu. A já jsem se koukal a nedovedl jsem říct, že nejsem kočí od těch volů, že se jen dívám.

Kamzík, divoké prase, pasáček, sedlák, kominík, kovboj stojící, Indián házející lasem, zajíc sedící veliký, skaut s kloboukem, ovčácký pes...

Takhle vejdu do synagogy a nakloní se ke mně zablácený žid a šeptá mi, vy ráčíte bejt taky z východu? A já jsem přikývl. Potom, když jsem se stavil na pivě, seděli tam dva chlapi. Jeden mi povídá, ty seš pekař! A já jsem přikývl a chlap si zamnul ruce a povídá, hned jsem to poznal, a poručil karty a řekl, chybí nám třetí do mariáše, betl korunu, durch dvě. A malá dává...

Maria, Ježíšek, Josef, král stojící, král mouřenín, pastýř s jehně-